

Károli Gáspár Református Egyetem
Hittudományi Kar

KREHT ETRRW61 – Egyházzociológia

Előadó: Dr. Medgyessy László

A Magyarországon Keresztyén
Testvérgyülekezetek

(rövid ismertetés és elemzés)

Készítette: Benke András

Szendrő, 2008. november

Név és történet

A Magyarországon Keresztyén Testvérgyülekezetek elnevezés, amint az a nevében is benne van, az egész országban működő Testvérgyülekezetek gyűjtőneve, s ezen a néven kerültek bejegyzésre, mint önálló jogi és egyházi személy, noha az egyes gyülekezetek között lehetnek eltérések. Az egyház idegen neve Brethren Assemblies (angol), ill. Brüdergemeinde (német). Szokták őket darbistáknak is nevezni, de ez kevésbé elterjedt elnevezés.

Annak ellenére, hogy van egy ilyen egységes, gyűjtő elnevezés, az egyes gyülekezetek önállóan működnek, autoritással bírnak. A szerző a Miskolci Keresztyén Testvérgyülekezetet vizsgálta meg.

A Keresztyén Testvérgyülekezet (továbbiakban „ktgy”) első hivatalos említése 1870-ben történik Magyarországon. Tagjainak száma mintegy 1000 fő lehet. Tekintettel az egyes gyülekezetek autonómiájára, és arra, hogy nem vezetnek pontos nyilvántartást, így pontos számot sem lehet mondani.

A miskolci gyülekezet 1930 körül indul egy egyszerű imádkozó csoportból. Alapvetően jellemző a ktgy-ek és minden más, kisebb keresztyén közösség keletkezésére, hogy azért jönnek létre, mert egyfajta vákuumot akarnak kitölteni, amit a hagyományos egyházi keret okoz, de kitölteni nem tud. Rendszerint azok válnak ki egy-egy történelmi egyházból, akik nincsenek megelégedve a hagyományos kerettel és tartalommal. A Magyarországon református indíttatású Bethánia CE szövetség az, ahonnan sokan megtérésük után elindulnak. Olyan házi csoportok jönnek létre, amelyek bibliai megújulást sürgetnek. A miskolci ktgy fokozatosan növekedett és vált önálló egységgé, jelenleg is aktívan működik, több mint 150 taggal és büszkéek rá, hogy gyülekezetüket 3-4 generáció alkotja. Gyülekezeti termük és épületük van, mely hosszas munka után készülhetett el mai formájában.

Teológia

A miskolci ktgy teológiájában fontosnak tartja az Ó- és Újszövetség organikus egységét, a két szövetség szervesen kapcsolódik egymáshoz, és az Ótestamentum is releváns. A teljes Szentírást zsinórmértéküknek tartják, nincs kiemelt fontosságú könyv a Bibliában, mindegyik ugyanolyan fontossággal bír, s vallják, hogy a Szentlélek ihletésére álltak elő és össze a Biblia könyvei.

Vallják a Szentháromságot, miszerint Isten egy, aki három formában jelenik meg, úgy mint Atya, Fiú, Szentszellem.

Az úrvacsorát általában kenyértörésnek, vagy kenyér megtörésnek nevezik, hetente élnek vele. A kenyértörési közösségben való részesedés feltétele az újjászületés, ill. megtérés, és hogy ki-ki a saját közösségében gyakorolja a kenyér megtörését. Az úrvacsora emlékezés az Úr Jézusra, kereszthalálának hirdetése, amíg vissza nem jön.

A keresztséget felnőtteken, bemerítéssel gyakorolják. Elengedhetetlen eleme a megtérésről szóló személyes bizonyoságtétel, ezért hitvalló bemerítésnek lehet nevezni. A bemerítés bibliai alapjait bőségesen megtaláljuk, a gyermekkeresztséget elutasítják. Itt is érvényes az, hogy az egyes gyülekezetek olyan fokú autonómiát élveznek, hogy különbségek lehetnek közöttük. A bemerítés a Krisztussal való meghalást és a vele együtt való feltámadást fejezi ki. Ezt az első engedelmisségi lépésnek is nevezik, ezért az újrakeresztelés fontosságát hirdetik. A gyermekkeresztséget elutasítják, és nem tekintik érvényesnek. A megtért, hívő ember azzal fejezi ki bizonyoságtételének hitelességét, hogy cselekedeteiben is engedelmeskedik az Úr Jézusnak, és megteszi ezt az első engedelmisségi lépést. Ezzel teljes jogú tagjává válik a gyülekezetnek.

A megtérésnek vannak ismérvei, látható gyümölcsei. Jóllehet a bizonyágtételt mindaddig hitelesnek fogadják el, amíg az egyén viselkedése nem ellentétes a szavaival. A bizonyágtételt bizalommal fogadják és elfogadják, majd ügyelnek a bizonyágtevő életére, odafigyelnek, hogy gyakorolja-e a közösséget stb.?

Aki Krisztushoz tartozik, annak kell, hogy legyen valamilyen karizmája. Fontosnak tartják és vallják a karizmákat a keresztyén testvérgyülekezetben. A karizmát azért kapja az ember, hogy a közösséget építse vele. A közösségen itt is a helyi gyülekezet értendő elsősorban. Azt vallják, hogy a jelek és csodák tétele, a gyógyítás és a nyelveken szólás karizmájának ajándéka az idők során megváltozott.

A helyi közösség, gyülekezet építéséhez hozzátartozik a misszió is, ám ez – saját bevallásuk szerint – elég gyengén működik. A '70-es, '80-as években Magyarország inkább a misszió célterületei közé tartozott, így nem annyira jellemző a missziós munka, inkább helyi alapú misszióról lehet beszélni, ami a gyülekezeti tagok kiküldését jelenti beszámoló kötelezettséggel. A gyakorlat nehézkesen működik, s ezen a téren még van mit fejlődni.

Ezzel szemben a diakónia a Miskolci Keresztyén Testvérgyülekezetben a többi gyülekezetekhez képest jelentős szerepet kap. Alapvetően nem tesznek különbséget külső és belső diakónia között, mert külső diakónia számukra, mint olyan, nem létezik. A gyülekezeten kívüli diakóniai munkára léteznek már olyan szervezetek, amelyek ezt megfelelően végzik, a külső diakónia csakis missziós jellegű lehet, tehát azt a misszió témakörébe és feladatai közé sorolják.

A belső diakónia viszont fontos, olyannyira, hogy azt Miskolcon választott diakónusok gyakorolják. Ezt szolgálatként kell felfogni és nem tisztségként, a szolgálatevők a gyülekezet tagjaiból kerülnek kiválasztásra. A diakónia feladatai közé sorolnak mindent,

ami nem igehirdetés. Így az épületek karbantartását, a szociális igények kielégítését, az infrastruktúra kezelését.

Struktúra

A magyarországi testvérgyülekezetek szervezeti felépítésére alapvetően jellemző, hogy nincs hierarchia, tehát alá fölé rendeltség, hanem minden gyülekezet autonóm, függetlenséggel bír. Inkább laza szolgálati közösségként értelmezik magukat. A Magyarországon Testvér Gyülekezetnek van egy előjárói testvér közössége (etk), amely végső soron irányítja az általános ügyeket. Az előjárói testvérközösség tagjait az egyes gyülekezetek presbiterei közül delegálják.

Helyi szinten általában nincs lelkipásztor, hanem több presbitert választanak, vagy ismernek el a különböző feladatokra. A gyülekezet további szolgálattevői a választott diakónusok és az ifjúsági vezetők. Itt is érvényes az az alapelv, hogy az egyes gyülekezetek autonómiája olyan magas, hogy különbségek lehetnek a szervezeti felépítés tekintetében is a közösségek között, ami azonban szignifikáns minden gyülekezetben, hogy nincs egyszemélyi vezetés sehol sem. Még az ifjúsággal való foglalkozást sem egy személy végzi, hanem megosztják egymás közt a feladatokat.

Klasszikus lelkipásztorképzés nem folyik, hanem laikusok végzik a szolgálatokat a kapott kegyelmi ajándékoknak megfelelően. Van olyan is, aki elvégezte a baptista teológiát, többen bibliai kurzusokra járnak. Az igehirdetés szolgálatát minden férfi végezheti, de csakis férfiak, még hozzá olyan férfiak, akik ezt a kegyelmi ajándékot kapták, és ezt a gyülekezet felismeri és elismeri. Nők nem hirdethetnek igét.

Az igehirdetés alkalmi elég sokrétűen vannak jelen. Vasárnap az istentisztelet kernyértöréssel van egybekötve, ahol mindenkivel közösségben vannak, de csak a gyülekezet tagjai vehetnek részt

rajta. A bibliai tanítás szerves része a vasárnapi alkalomnak. Este bibliaórát, evangélizációt tartanak, ami inkább nyitottabb alkalom. Ezen kívül hétközi imaalkalmak vannak, ifjúsági óra, női és külön férfi óra, házastársi óra. Az istentiszteletnek nincs szigorú liturgiája, vagy menete. Rendszerint 2-3 dicsőítő énekkel kezdődik, majd imádság és igehirdetés következik, mely kb. 40-45 perces. Ez után lehet hozzászólni az igehirdetéshez, majd ének és imádság zárja le az istentiszteletet. A kereteket meglehetősen rugalmasan kezelik.

Ahhoz, hogy valaki egyháztag legyen, ill. a gyülekezethez tartozzon, szükséges, hogy az illető kérje a felvételét és földrajzilag is jelen legyen, tehát a körzetben lakjon. Ezt követi a bizonyágtétel személyes hitéről, majd az életvitelét is megtekintik az egyénnek. Vezetett egyháztagság nincs, címlista alapján tartják nyilván a tagokat.

Abban az esetben, ha valakivel valamilyen probléma lépne fel, elsődlegesen a bibliai fegyelmezési elvet tartják szem előtt. Ha jelzés érkezik valamely visszásságról, akkor először a négy szemközti intés következik. Ha ez nem használ, akkor a presbiterek elé kerül a dolog, akik meglátogatják a gyülekezeti tagot, s ha ekkor sem változik a helyzet, akkor megintik a vétkest és hagynak időt a változásra. A gyülekezet előtt bejelentik a helyzetet, s kérik az illetőt, hogy tartózkodjon a kenyértöréstől. Csak legvégső esetben következik a kizárás, de erre eddig a miskolci gyülekezetben nem került sor. Fegyelmezést csakis gyülekezeti tagokkal szemben alkalmaznak.

Ökumenikus kapcsolataikra jellemző, hogy az ökumenikus mozgalmat alapvetően egyházpolitikai intézménynek tartják, nem értenek vele egyet. Bár vallják az egyetemes egyházat, nem működnek közre az egyházak „összeboronálásában”, mint mozgalomban. Gondolkodásmódban legközelebb a Magyarországi

Evangéliumi Allianszhoz állnak legközelebb. Havi egy ilyen alkalmat, találkozót szoktak tartani.

A gyülekezet helyi kasszát tart fenn, van pénztárosuk, de nem egy ember kezeli a materiális javakat. Önkéntes, anonim adakozás van. Az összegyűlt összeg elköltési módját az elöljárók határozzák meg, s a gyülekezet hagyja jóvá. Rendszeres pénzügyi beszámoló készül, nem jellemző főállású munkás alkalmazása.

Értékelés

Református szemmel értékelve a keresztyén testvérgyülekezetet, nem hagyhatom figyelmen kívül személyes érzéseimet, s szeretném leszögezni, hogy nem szektával van dolgunk, hanem kiségyházzal, ami alapvetően meghatározó az értékelés szempontjából. Noha református, az Úr Jézus uralma alá tartozó keresztyénként nem arra kell elsősorban tekintenem, amely elválaszt minket, hanem, arra, ami összeköt, mégis felfedezhető sok olyan különbség, ami markánsan meghatározó.

Tudjuk, hogy egy-egy kiségyház, egy csoport akkor válik ki egy nagyobb egyházból, amikor ott valamit nem kap meg. Amikor valamilyen vákuum támad egy-egy történelmi egyházon belül, akkor felmerül az igény a vákuum kitöltésére. És ha erre nem kerül sor, akkor bekövetkezhet a szakadás. Talán csak Luther és Kálvin volt az, aki nem akart kiválni a régiből, hanem a régi megújítására, megreformálására törekedett. Mert kiválni mindig könnyebb, mint maradni és változtatni. És ez egyetlen kiváló közösség számára sem dicséretes.

A reformáció nagysága abban volt, hogy nem csak meglátta a problémát, hanem megoldási lehetőséget is kínált. Hogy ezzel a történelmi egyház nem élt, hanem eltaszította magától a megújulás lehetőségét, az már egy másik kérdés. Véleményem szerint addig kell maradnia a felébredt, újulásra, és megújításra vágyó embereknek, amíg el nem távolítják őket. Mert a kovásznak éppen

az a szerepe, hogy megkelessze a tésztát. Ha kivesszük a kovászt a tésztából, akkor sohasem fog megkelni. Ha a sót nem szórjuk a levesbe, akkor nem tölti be a feladatát. De ha a hívő emberek kilépnek az egyházból, mert az nem tökéletes, akkor önmagukat is becsapják, mert tökéletes gyülekezetet, tökéletes egyházat ezen a földön nem lehet találni. Különösen fájó az, hogy ha a Bethánia CE szövetség nem tud olyan hatással lenni egyházunkra, hogy az megújuljon, s nem tud olyan hatással lenni tagjaira, hogy ne elszakítsa őket a régi egyházból, hanem oda visszaállítva végezzék a megtérés hirdetésének szolgálatát.

Ami évtizedekkel ez előtt megtörtént, azon már nem lehet változtatni, de jó lenne, ha mi reformátusok legalább annyit megtanulnánk, mint amit a katolikus egyház megtanult a reformáció után: oda kell figyelni a bibliai reformot követelőkre és nem kizárni kell őket, hanem meghallgatni, s amennyiben igazuk van, engedni nekik.

A teológiai értékelés azért könnyű, mert ugyanazt az Atyát, Fiú és Szentlelket (ők Szentszellemet) hirdetjük, s ugyanaz a Jézus Krisztus életünk és hitünk alapja, „aki meghalt a mi bűneinkért és feltámadt a mi megigazulásunkért” (Rm 4,25). Ugyanazt a Szentírást használjuk, s az inspirációban is megegyezik teológiai hitvallásunk. A jelentősebb különbségek a sákramentumok, az egyházi struktúra, az igehirdetés, a vagyonkezelés, az ökumené és a misszió kérdései. Ezek noha fontos kérdések, de egyikük sem „üdvösség-kérdés”. A népegyháziasodás apró jelei itt is felfedezhetőek.

Alapvetően pozitív tapasztalatokkal gondolhatok a Miskolci Keresztyén Testvérgyülekezetre és örülök, hogy jobban megismerhettem.

„Mindent megpróbáljatok; a mi jó, azt megtartsátok!”

1Thessz 5,21